KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS

Šnipiškių g. 3, LT-09309 Vilnius
E.paštas: centras@heritage.lt

Kreipiamės atstovaudami JAV piliečio Grant Arthur Gochin (toliau -Klientas) interesus.

Gavome Jūsų atsakymą dėl memorialinės lentos J.Noreikai įvertinimo. Rašte yra nurodoma, kad memorialinė lenta yra įrengta 1997 m. ir departamento vertinimu "memorialinės lentos įrengimas ant pastato Žygimantų g. 1, nepažeidžia pastato vertingųjų sąvybių", todėl "neteiks reikalavimų minimos lentos savininkui ir pastato savininkui dėl šios lentos nuėmimo". Rašte taip pat nurodoma, kad departamento kompetencija neapima konkrečių asmenų veiklos ir nuopelnų tautai ir valstybingumui tyrimo ir vertinimo".

Pritariame, kad konkrečių asmenybių vertinimas nėra departamento kompetencija, tačiau savo paklausime mes neprašome įvertinti Jono Noreikos nuopelnų. Departamento funkcija yra įvertinti ar garbės lentos įrengimas nepažeidžia paveldosaugos teisės aktų reikalavimų. Administracinė procedūra nebuvo pradėta, vertinimas neatliktas.

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos pastatas statytas 1884–1888 m., kaip Klementinos Tiškevičienės **rūmai - rezidencija**. Pastatą projektavo žymus architektas Kiprijonas Maculevičius, suprojektavęs Vilniuje 50 istorinių pastatų. Bibliotekai nustatytas šis vertingų savybių pobūdis:

1. Architektūrinis (lemiantis reikšmingumą, retas)
2. Dailės (lemiantis reikšmingumą, svarbus)
3. Istorinis (lemiantis reikšmingumą, svarbus)

Pastatui nustatytos šios vertingos sąvybės: fasadų architektūrinis sprendimas -- architektūrinio sprendimo visuma, fasadų architektūros tūrinės detalės -- **centrinio korpuso ŠR fasado plytų mūro portikas**, sudarytas 4 apskrito skerspjūvio tinkuoto plytų mūro kolonų ir daugiakampio skerspjūvio stulpų, sujungtų arkomis, virš kurio įrengta atvira terasa su plytų mūro baliustrada (1.1.3.).

Vizualiai memorialinė lenta pastatui suteikia perdėto oficialumo, primena sovietų okupacijos metu paplitusį valdžios galios įamžinimą, kuomet ant istorinių pastatų buvo kabinamos lentos skelbiančios kad šis pastatas yra sovietų valdžios komiteto, skyriaus ar kito darinio būstinė.

Granito lenta yra pakabinta po plytų mūro portiku, kairiajame pastato fasado krašte, lygiagrečiai portiko kolonai. Žvelgiant į portiką lenta yra vizualiai matoma beveik iš visų padėties taškų, daugeliu atveju lenta matoma kairėje išorinės portiko kolonos pusėje arba kairėje portiko arkoje (fasado fotografijos pridedamos). Toks granito lentos įkomponavimas į istorinį pastato fasadą darko saugomo portiko kompoziciją. Lyginant su istorinėmis pastato nuotraukomis (pridedama) matyti, kad portikas masyviam pastatui suteikia trapumo ir grakštumo, portikas yra vientisas su šviesiu pastato fasadu, idant išryškėtų iškilus raižinys. Tamsi memorialinė lenta yra dėmė šioje kompozicijoje, sugriaunanti vientisumą ir vizualiai atskirianti portiką nuo pastato fasado. Ji koncentruoja stebėtojo žvilgsnį, tuo tarpu architekto Kiprijono Maculevičiaus užmanymas buvo dėmesį sutelkti į grakštų pastato portiką. Esamu momentu, fasadas neatspindi Tiškevičių rūmų dvasios.

Lietuvos ir Vilniaus miesto savivaldybės teisės aktai iki šiol nenumato memorialinių lentų įrengimo tvarkos Vilniaus mieste. Dėl šios priežasties manome, kad departamentas turėtų vadovautis įstatymo analogija. Administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnis. 7 d. nustato, kad jeigu nėra įstatymo, reglamentuojančio ginčo santykį, teismas taiko įstatymą, reglamentuojantį panašius santykius, o jeigu ir tokio įstatymo nėra, – vadovaujasi bendraisiais įstatymų pradmenimis ir jų prasme, taip pat teisingumo ir protingumo kriterijais.

Panašius nagrinėjamam santykiui reikalavimus nustato, Kultūros ministro 2005 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. ĮV-138 dėl Reklamos kultūros paveldo objektuose taisyklių patvirtinimo, nurodo kad:

4 punktas Draudžiama įrengti reklamą: 4.3. ant kultūros paveldo objektų (statinių), paskelbtų saugomais ar kultūros paminklais, fasadų, stogų, architektūros detalių (stulpų <...> balkonų ir pan.) arba reklama neturi uždengti pavienių detalių bei jų junginių, suardant fasado architektūros formą.

7 punktas Reklama, taip pat ir ta, kurios nereglamentuoja Lietuvos Respublikos reklamos įstatymas, savo formomis, medžiagomis, spalvomis, įrengimo būdais, technologijomis neturi žaloti, uždengti ar nustelbti kultūros paveldo objektų.

14 punktas Reklamos kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose bei apsaugos zonose įrengimo reikalavimų laikymosi kontrolę pagal kompetenciją atlieka Kultūros paveldo departamento Padaliniai.

Vertinant teisiniu aspektu, manome, kad memorialinės lentos J.Noreikai įrengimas, be jokio oficialaus leidimo ar sprendimo, prieštarauja aukščiau nurodytiems teisės aktams. Vertinant kultūriniu aspektu, manome, kad tamsi granito lenta darko masyvaus pastato fasado - grakštaus portiko kompoziciją, griauna architekto kūrinio vientisumą. Vertinant moraliniu aspektu - memorialinės lentos turinys "karo vadui" yra absoliučiai nesuderinamas su humanitariniais pastato tikslais, taip pat pamina žymaus humanisto Vilniaus advokato Vrublevskio valią ir atminimą.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus ir vadovaujantis galiojančiais teisės aktais Departamento prašome:

1. Pradėti administracinę procedūrą ir įvertinti kokią įtaką saugomam pastato fasadui ir portikui daro memorialinė granito lenta įrengta Žygimantų g. 1, Vilnius;

2. Nustačius pažeidimą surašyti administracinį nurodymą pastato Žygimantų g. 1, Vilnius valdytojui ir /arba memorialinės lentos savininkui Vilniaus m. savivaldybei, įpareigojantį nukabinti memorialinę lentą nuo kultūros vertybių objekto.

Iškilus klausimams susijusiems su pateiktu prašymu, maloniai prašome kreiptis į advokatą Roką Rudzinską el. paštu rokas@rlaw.lt ar telefonu 861488303. Korespondenciją skirta Klientui prašome siųsti adresu: advokato Roko Rudzinsko kontora, A. Mickevičiaus g. 14-2, Vilnius.

PRIDEDAMA:

1. Atstovavimo sutartis;
2. Pastato Žygimantų g. 1 fasado fotografijos;
3. Istorinės pastato fasado fotografijos.

Kiti priedai pateikti kartu su ankstesniu prašymu.

Pagarbiai
Advokatas Rokas Rudzinskas

Vilnius, 2017 kovo 7 d.